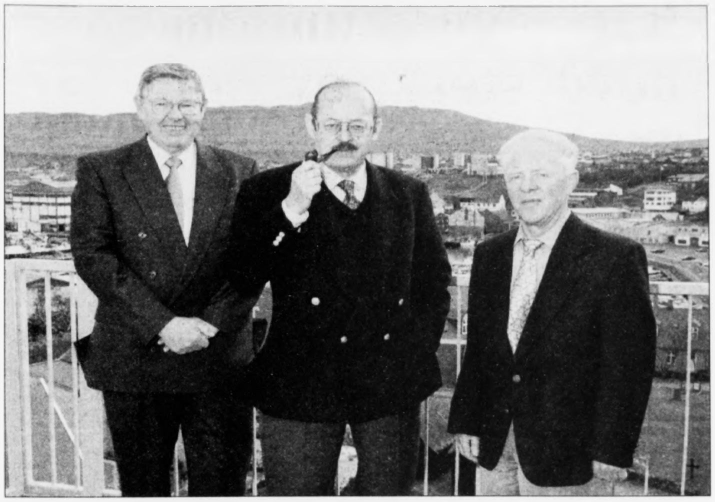

Frá vinstru: Franski handilsovastin, handelsråd, Guy Lombard, franski sendiharrin Jean-Pierre Masset og franski konsulin í Føroyum, Valdemar Lützen.

Mynd: Alan Brockie

Eisini Frankaríki fegnast um marknaavtaluna

Hetta upplýsir franski sendiharrin í Keypmannahavn, Jean-Pierre Masset. Saman við handilsovastanum á sendistovuni, Guy Lombard, hevur hann vitjað í Føroyum síðani mánadagin sum gestur hjá franska konslinum, Valdemar Lützen.

BEATE L. SAMUELSEN

Vit hava júst havt vitjan av enska sendiharranum Andrew Bache og enska varauttanríkisráðharranum Anthony Lloyd, men fá munnu vita, at vit samstundis høvdu vitjan av franska sendiharranum í Keypmannahavn, Jean-Pierre Masset, og franska handilsovastanum Guy Lombard.

Hesi bæði umboðini fyri Frankaríki komu til Føroya við Norrønu mánamorgunin og høvdu ein frálíkan túr hendavegin.

Hvørgin teirra hevur áður verið í Føroyum, og vóru báðir sera hugtiknir av landi okkara, ikki minst teimum høgu og steyrøttu fjøllunum, ið ikki kundi samanberast við tey, sum teir sóu, tá Norrøna sigldi fram við Orkneyoyggjunum og Hetlandi.

Konsular í 103 ár

Norrøna er eitt avbera gott skip, hildu teir, og matstovan umborð er frálík, halda sendiiharrin Jean-Pierre Masset og handilsovastin Guy Lombard.

Veðrið var sera gott hesar dagarnar, privata vitjan teirra varði, so umframt at gera styttri og longri útferðir í Streymoynni, Eysturoynni og Norðuroyggjum, hevði franski konsulin, Valdemar Lützen skipað so fyri, at høvi var at vitja á fleiri stórum fyritøkum og virkjum, har sendiharrin Jean-Pierre Masset og handilsovastin Guy Lombard hittu stjórar og onnurleiðandi fólk.

Tað er ikki ofta, franska konsulátið fær vitjan úr Frankaríki, men tað hendir tó av og á, tí verri við alt ov longum millumbili.

Hetta vildi sendiharrin Jean-Pierre Masset bøta um við longu nú, eftir bert at hava røkt starvið sum sendiharri í Danmark í 8 mánaðir, at koma hendavegin. Samstundis vildi hann nýta høvi at heilsa uppá Valdemar Lützen konsul, ið røkir eitt konslastarv, sum hevur gingið í arv frá faðir til son gjøgnum fleiri ættarlið í Lützensfamiljuni, ja, tilsamans í 103 ár út í eitt.

Dygdin góð

Kanska vit ikki hoyra so nógv um føroyskt-fransk samskifti dagliga, men í veruleikanum eru tað fleiri av stóru føroysku fiskaútflytarafyritøkunum, sum hvørja viku flyta feskan fisk úr Føroyum til Frankaríki, og er fiskurin longu í Bologne mánadag eftir ein sera skjótan vikuskiftisflutning suður gjøgnum Skotland, England, yvirum ella rættari undir Ermasund og inn á europeiska meginlandið.

Føroyskur fiskur er høgt í metum í Frankaríki, tí dygdin er góð. Fiskavørurnar fara alt fyri eitt út á franska supermarknaðin í vøkrum pakningi við fronskum teksti á.

Fegin um marknaavtaluna

Í sambandi við fiskaútflutningin vitjaðu franski sendiharrin og handilsovasti hansara Føroya Fiskavirking og United Seafood.

Nú var tað so, at marknaavtalan millum Stóra Bretland og Føroyar var undirskrivað, meðan franski sendiharrin var her, og tað var Jean-Pierre Masset glaður fyri, tí eisini tvey fronsk oljufeløg fáa gleði av, at avtala endiliga er fingin í lag í hesum máli, sum hevur drigið út í meiri enn 20 ár.

- At ferðast runt oyggjarnar var eitt stórt upplivilsi fyri okkum báðar, upplýsti Jean-Pierre Masset, sendiharri, tá Dimmalætting hitti hann og handilsovastan mikukvøldið.

Framtíð innan ferðavinnuna

- Tað hevur verið sera áhugavert at siggja, hvussu mentan tykkara er, og hvussu tit royna at varðveita hana samstundis sum nýggjar tíðir gera seg galdandi, m.a. við at gera meiri burturúr øðrum vinnuvegum ella bara fiskivinnuni, t.d. ferðavinnuna. Har kunnu vit, sum hava sera drúgvar royndir í øllum, sum hevur við hesa vinnu at gera, bæði innan ferðamannaflutning, útbúgving í sambandi við ferðavinnu o.a. hjálpa til við know how, um tit ynskja og hava áhuga fyri hjálp á tí økinum, segir Jean-Pierre Masset.

Frankaríki er í løtuni tað landið, sum hevur flestu fremmandavitjanir í heiminum. Landið er greitt nr. 1 við ikki færri enn 65 milliónum vitjanum, og tað er nógv. Av hesum vitjanum eru um 600.000 úr Danmark.

Banka- og listaprát

Men inntøkan í sambandi við ferðavinnuna er ikki hin mesta í mun til talið á vitjanum av fremmandafólki, upplýsti franski sendiharrin.

Hesar dagarnar, Jean-Pierre Masset, sendiharri, og Guy Lombard, handilsovasti, hava vitjað, hittu teir báðar stjórarnar í Pf. Føroya Banka, Jørn Astrup Hansen og Janus Petersen. M.a. tosaðu teir um, hvat hendir við gjaldoyra okkara, tá danir fara at nýta evruna sum gjaldoyra, og hvat vit sum føroyingar tá skulu gera, eftir sum vit ikki eru limir í ES, men framvegis eru í ríkisfelagsskapi við Danmark.

Vitjað varð í Listaskalanum, har Bárður Jákupsson greiddi frá, og vóru fronsku umboðini hugtikin bæði av føroysku listini og ikki minst av sjálvum Skalanum.

Ein blíður Helveg

Ein listamaður, sum alt fyri eitt bergtók teir, var S.J. Mikines, sáli, sum við pennastroki sínum var nakað fyri seg. Tað høvdu teir longu sæð, tá teir vitjaðu í Føroya Banka, og har bóru eygu við málning eftir hesum sera dugnaliga listamanni.

Hóast alt rokið í sambandi við undirskrivingina av marknaavtaluni við bretar, eydnaðist Jean-Pierre Masset og Guy Lombard at hitta varaløgmann Høgna Hoydal og løgtingsformannin Finnboga Ísaksson, meðan teir á samkomuni 6. mai á føroysku vinnuskiftastovuni í Keypmannahavn høvdu høvi at hitta løgmann Annfinn Kallsberg.

Kvøldið fyri, franski sendiharrin Jean-Pierre Masset, og handilsovastin, Guy Lombard, skuldu fara heim, ringdi danski uttanríkisráðharrin Niels Helveg Petersen, sum verið hevur her í sambandi við undirskrivingina av marknaavtaluni, til teir og bjóðaði teimum niðan til ríkisumboðsmannin at vitja.

Franski sendiharrin í Keypmannahavn, Jean-Pierre Masset, og franski handilsovastin, Guy Lombard, fóru til Danmarkar í gjár. Hesaferð fóru teir við flogfari.

Fróðskaparsetrið sín lut í samfelagstøkunum

– Í skarðinum millum øldirnar, túsundárini og vinnuvegirnar er neyðugt við sakligum orðaskifti, grundað á vísindaligar rannsóknir, sigur Malan Marnersdóttir, rektari á Fróðskaparsetrinum

PÓL Á KLETTI

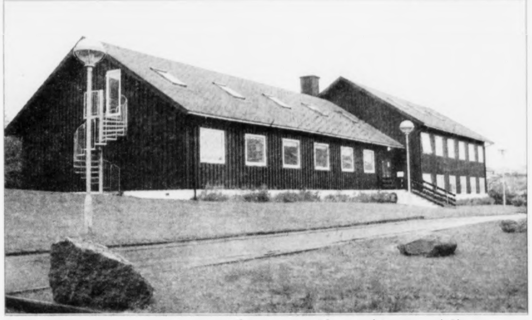

Endamálið má vera at hýsa undirvísing, gransking og fyrisiting, bókasavni og lesisavni, telduútbúnaði og matstovu á ein slíkan hátt, at studentar, granskarar og starvsfólk savnast og arbeiða í einum sonnum lestrar- og granskingarumhvørvi, sigur Malan Marnersdóttir, rektari á Fróðskaparsetri Føroya

»Á einum so lítlum universiteti sum Fróðskaparsetrinum er umráðandi at hugsa um framhaldið í gransking og undirvísing. Nú er bøtt um hetta við at Fróðskaparsetrið frá 1998 er farið undir granskingarútbúgving.«

Hetta m.a. sigur Malan Marnersdóttir, rektari á Fróðskaparsetri Føroya, í ársfrágreiðing setursins har hon umrøður undirvísingarumstøðurnar á stovninum. Sigur, at á flestu fakøkjum á setrinum er bara eitt fast vísindafólk. Broytast starvsviðurskiftini hjá onkrum ella leggur onkur frá sær ella fer í annað starv, er eingin at halda fram. Undirvísingin og granskingin eru á henda hátt viðbrekin.

– Fróðskaparsetrið hevur í farna ári gjørt eina menningarætlan fyri tey næstu trý árini. Í henni verður greint, hvussu setrið kann byggjast út fyri at nøkta økta tørvin á gransking og universitetsútbúgvingum, sum samfelagsgongdin hevur við sær. Endamálið er at varðveita førleika, sum er fingin til vega, tryggja framhald og taka nýggjar granskingartættir upp, sigur Malan Marnersdóttir.

Hon sigur, at tað er einki yvir at dylja, at hølsumstøðurnar eru eitt atrokandi vandamál á setrinum. Deildirnar eru spjaddar, og tað er einamest ein bági fyri trivnaðin hjá studentunum.

– Tað besta hevði verið at savnað virksemið hjá Fróðskaparsetrinum. Endamálið má vera at hýsa undirvísing, gransking og fyrisiting, bókasavni og lesisavni, telduútbúnaði og matstovu á ein slíkan hátt, at studentar, granskarar og starvsfólk savnast og arbeiða í einum sonnum lestrar- og granskingarumhvørvi, sigur Malan Marnersdóttir.

Eins og um seinasta aldaskifti eru stórar broytingar í væntu. Fyri hundrað árum síðan stríddust landbúnaðurin og fiskiskapurin um arbeiðsmegina. Heðin Brú var ein av teimum, sum í skaldsligum sniði, m.a. í skaldsøguni »Tað stóra takið«, lýsti, hvussu hugburðurin skifti: virðingin fyri landbúnaðinum minkaði, og peningur var at vinna í fiskiskapinum. Tí varð hildið, at tað einasta rætta var at gerast fiskimaður ella flyta til storbygdirnar at arbeiða í fiski.

Søgan endurtekur seg ikki, men kortini heldur Malan Marnersdóttir í tíðini vera rák, sum benda á, at stríð kann fara at standa millum fiskiskapin sum tann traditionella vinnuvegin og oljuvirksemi sum tann nýggja og spennandi vinnan, sum alt orðaskifti tykist snúgva seg um.

– Í hesum skarðinum millum øldirnar, túsundárini og vinnuvegirnar er neyðugt við sakligum orðaskifti, grundað á vísindaligar rannsóknir, sigur Malan Marnersdóttir.

Sjøtul settur á økt samstarv

Marknaskjalið er byrjanin til økt samstarv millum Bretland og Føroyar. Bretski forsætisráðharrin Tony Blair hevur sent løgmanni eina heilsan, har hann ynskir til lukku við avtaluni og býður honum á vitjan

INGI RASMUSSEN

Mynd: Kalmar

Á fundinum millum Anthony Lloyd og Anfinn Kallsberg mikumorgunin, var løgmaður vegna Tony Blair boðin á almenna vitjan í London

Dagin eftir, at Bretland og Føroyar høvdu sett punktum fyri áralanga stríðnum um markið millum londini, hittust løgmaður og bretski varauttanríkisráðharrin í Tinganesi til fundar.

Hólmgongan var av og eingi tekin vóru um snuddir ella timburmenn »dagen derpå«. Tvørturimóti.

Anfinn Kallsberg og Anthony Lloyd ásannaðu á fundinum, at undirskiftin á marknaskjalinum boðaði byrjanina til eitt nýtt kapittul í samstarvinum millum Føroyar og Bretland.

Í sama anda handaði Anthony Lloyd løgmanni eini boð frá hægsta yvirmanni sínum í Bretlandi, forsætisráðharranum Tony Blair, har ynskt var til lukku við sáttmálanum.

Fleiri týdningarmikil mál vóru tikin upp, meðan løgmaður og uttanríkisráðharrin prátaðu. Teirra millum vóru oljumál, fiskivinna og serliga umhvørvisvernd. Partarnir røddu eisini um møguleikarnar fyri útbúgvingarligum og mentanarligum samstarvi, flutningi og sínamillum samhandli.

Á tíðindafundinum, sum danski uttanríkisráðharrin Niels Helveg Petersen helt um somu tíð, segði hann, at hann bara kundi fegnast um, at Bretland og Føroyar nærkast hvørjum øðrum.

– Mín grundstøða er, at tess størri altjóða samstarv – tess betri. Men eg vil samstundis minna á, at serfrøði á olju- og umhvørvisøkinum eisini er at finna bæði í Danmark og Noregi, segði hann.

Anfinn Kallsberg og Anthony Lloyd samdust um at halda fram við at menna samstarvið millum Føroyar og Bretland – bæði á politiskum stigi og embætismannastigi.

Vegna bretsku stjórnina beyð Lloyd løgmanni á vitjan til Bretlands onkutíð í næstu framtíð. Løgmaður tók fegin við innbjóðingini.

Ráðstevna um undirvísing í Føroyum

Landsmiðstøðin fyri Undirvísingaramboð skipar fyri stórari norðurlendskari ráðstevnu í komandi viku. Evnið á stevnuni er menningin av leiklutinum hjá lærarum

INGI RASMUSSEN

Í komandi viku verður ráðstevna hildin í Føroyum, har fólk við skili fyri undirvísingaramboðum savnast.

Tað er Landsmiðstøðin fyri Undirvísingaramboð, sum skipar fyri. 90 luttakarar eru við á stevnuni, teirra millum eru 80 norðurlendskir luttakarar.

Gestirnir koma higar hósdagin 27. maj og um kvøldið setir Signar á Brúnni, landsstýrismaður við undirvísingarmálum, ráðstevnuna.

Í hinum Norðurlondunum eru eins og í Føroyum landsmiðstøðir. Uppgávurnar í londunum eru eitt sindur ymiskar. Føroyska landsmiðstøðin tekur sær eitt nú av at kunna lærarar um undirvísingartilfar og at læna bøkur og sjónbond út til skúlaflokkar í eitt ávíst avmarkað tíðarskeið. Í hinum londunum er mest talan um AV-tilfar, t.v.s. sjón- og ljóðbond.

Í Føroyum hevur landsmiðstøðin eisini eina ráðgevandi uppgávu, har fólk við innliti í ávísar lærugreinir ráðgeva og halda skeið fyri lærarum.

Heitið á ráðstevnuni hesaferð er »Lærer rollen i et udviklingsperspektiv«.

Ráðstevnan fæst við aktuellu menningina í leiklutinum hjá lærarunum og avleiðingarnar fyri uppgávurnar hjá landsmiðstøðunum. Lagt verður samstundis upp til, at umboðini fyri ymisku londini tosa sínamillum um royndir økinum og geva hvørjum øðrum íblástur.

Petur Simonsen, leiðari av Landsmiðstøðini fyri Undirvísingaramboð, sigur, at slíkar stevnur koma væl við.

– Hetta eru stovnar, sum skulu hava fingurin á pulsinum innan undirvísingarverkið. Skeið sum hesi, kunnu hjálpa okkum at kanalisera menningina út í skúlarnar, sigur Petur Simonsen, sum er vertur á stevnuni.

Umframt tann fakliga partin verður sjálvandi høvi hjá norðurlendsku gestunum at uppliva eitt sindur av Føroyum. Gestirnir vera vístir runt í Havnini, útferð verður gjørd undir Vestmannabjørgini og ein kvøldseta verður fyriskipað, har tey fáa ein bita av føroysku mentanini. Eitt nú fer Kári Sverrisson at syngja, filmurin Barbara verður sýndur og Helena Dam á Neystabø, landsstýriskvinna, fer at greiða frá sínari serritgerð um skaldsøguna við sama navni.

Gestirnir fara heimaftur sunnudagin 30. maj.

Hetta er fimta stevnan av sínum slag. Tað er norðurlendska ráðharraráðið, sum fíggjar ráðstevnuna.

Mynd av Petur Simonsen: Petur Simonsen er vertur fyri stevnuni um undirvísingaramboð